أَنَّهُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لاَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا[1] دَخَلَ الْجَنَّةَ[2] قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ؟ قَالَ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ؟ قُلْتُ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ؟ قَالَ: وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ، ثُمَّ قَالَ فِي الرَّابِعَةِ: عَلَى رَغْمِ أَنْفِ أَبِي ذَرٍّ[3]. رَوَاهُ الشَّيْخَانِ وَالتِّرْمِذِيُّ[4].

Ümmetinden kim ölür de Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmazsa[1] cennete girer[2]. Ben de: Zina etse ve hırsızlık yapsa da mı, dedim? O da: Zina etse ve hırsızlık yapsa da, dedi. Ben: Zina etse ve hırsızlık yapsa da mı, dedim? O da dördüncü de: Ebu Zer'e rağmen öyledir, dedi[3]. Şeyhayn ile Tirmizî rivayet etmişlerdir[4].

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ[5] إِلاَّ حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ[6]، قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ أَفَلاَ أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا قَالَ: إِذًا يَتَّكِلُوا[7] وَأَخْبَرَ بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأَثُّمًا[8]

Muaz bin Cebel radıyallahu anh'ten, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir:

Bir kimse Allah'tan başka İlah olmadığına ve Muhammed'in de onun Resul'ü olduğuna kalben şahadet ederse[5], Allah ona cehennemi haram eder[6]. Muaz: "Ya Resulallah, bunu insanlara haber vereyim mi, sevinsinler?" dedi. O da: O zaman buna güvenirler, dedi[7]. Bunu Muaz öleceği zaman günah altında kalmamak için haber verdi[8].

1) Lailahe illallah muhammedür resulullah itikadı üzerine ölürse.
2) Daha önceki hadiste açıklama için söylenenler bunun için de söylenir.
3) Sahih hadistir: Buhari, 1237, 1408; 2388, 2668, 6444, 6443, 7487; Müslim, 94; Tirmizî, 2644; Ahmed, Müsned, 6/152, 159, 161, 166; İbn Hibban, Sahih, 169. Yani Ebu Zer kahrolsa da böyledir, demektir.
4) Ve şöyle demiştir: Zührî'ye, kim lailahe illallah, derse, cennete girer hadisi soruldu, o da: şöyle dedi: Bu, şeriat maddeleri ve hükümler inmeden önce insanları tevhit dinine teşvik amacıyla söylenmiştir, dedi.
5) Yani kesin inanç ve ihlasla demektir.
6) Bu daha önce Zührî'nin de açıkladığı gibi İslam'ın ilk yıllarında idi ya da cehennemden maksat ebedi kalmaktır, yoksa asilerin azap göreceğini bildiren delillerle çelişir. Mesela Allah Teala'nın şu ayetleri gibi: "Onlar ki yetim malını haksızlıkla yerler, ancak karınlarına ateş doldururlar. Onlar kızgın ateşe gireceklerdir" (Nisa: 10). "Kim Allah'a ve Resul'üne isyan eder ve hududunu aşarsa, onu içinde ebedi kalmak üzere cehenneme sokar" (Nisa: 14). "Kim bir mümini kasten öldürürse cezası içinde ebedi kalmak üzere cehennemdir" (Nisa: 93). İnşallah namazın başında, zekatın başında, hac, alışveriş ve hudutlar bahsinde çeşitli hadisler gelecektir. Hepsi de asilerin azap göreceğini açıkça bildirmektedir. O nedenle dediğimiz gibi tevil edilmelidir ki metinler uzlaşsın.
7) Buna dayanırlar ve amel etmeyi bırakırlar.
8) Sahih hadistir: Buhari, 128; Müslim, 32; Ahmed, Müsned, 5/229, 240, 241; Enes, Muaz'dan ve Abdurrahman bin Semüre'den, Muaz'dan da İbn Mace, 3796; Ahmed, Müsned, 5/229; Cabir, Muaz'dan, Ahmed, Müsned, 5/236; Humeydî, Müsned, 369; İbn Hibban, Sahih, 200. Kesir bin Mürre'den, Muaz'dan, Ebu Davud, 3116; Ahmed, Müsned, 5/247 ve diğerlerinden. Günahtan yani ilmi saklama korkusundan kurtulmak için demektir.

وَعَنْهُ قَالَ: كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ[1] ﷺ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ[2] فَقَالَ: يَا مُعَاذُ هَلْ تَدْرِي مَا حَقُّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللهِ؟[3] قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوا اللهَ[4] وَلاَ يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقَّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلاَّ يُعَذِّبَ مَنْ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا[5]. قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَفَلاَ أُبَشِّرُ النَّاسَ؟ قَالَ: لاَ تُبَشِّرْهُمْ فَيَتَّكِلُوا[6]. رَوَاهُمَا الشَّيْخَانِ وَالتِّرْمِذِيُّ.

Yine ondan, diyor ki: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in terkisinde idim[1], Ufeyr adında bir merkebin üzerinde idi[2]: Ey Muaz, biliyor musun, Allah'n, kulları üzerindeki hakkı nedir ve kulların Allah üzerindeki hakkı nedir, dedi?[3]. Ben de: Allah ve Resul'ü daha iyi bilir, dedim. O da şöyle dedi: Şüphesiz Allah'ın kulları üzerindeki hakkı şudur: Allah'a ibadet etmeleri[4], ona hiçbir şeyi şirk koşmamalarıdır. Aziz ve celil olan Allah'ın da kullar üzerindeki hakkı, kendisine şirk koşmayan kimseye azap etmemektir[5]. Ben de: Ya Resulallah, bunu insanlara müjde vermeyeyim mi, dedim? O da: Onlara müjde verme; o zaman buna güvenirler, dedi[6]. Bu ikisini Şeyhayn ile Tirmizî rivayet etmiştir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ[7]؟ قَالَ: إِيمَانٌ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ[8]، قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ[9]، قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: حَجٌّ مَبْرُورٌ[10]. رَوَاهُ الشَّيْخَانِ وَالنَّسَائِيُّ.

Ebu Hureyre'den, Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e, amellerin en faziletlisi hangisidir, diye soruldu[7]. O da: Allah'a ve Resul'üne iman etmektir, dedi[8]. Sonra hangisidir, denildi. O da: Allah yolunda cihattır, dedi[9]. Sonra hangisidir, denildi? O da: Kabul olunan hactır, dedi[10]. Bunu Şeyhayn ile Neseî rivayet etmiştir.

(1) Yani arkasında binekte idi.
(2) Ufeyr küçültülmüş isimdir.
(3) Ondan lütuf ve kerem olarak demektir, yoksa mecburi olduğu demek değildir.
(4) Onu dilleri ve kalpleriyle bilirler; o nedenle bu ikisini birleştirmek lazımdır.
(5) Daha önceki açıklamada söylenen şey bunun için de geçerlidir.
(6) Sahih hadistir: Buharî, 7373; Müslim, 30; Tirmizî, 2643; İbn Mace, 4296; Ahmed, Müsned, 5/228, 230, 234; vd.
(7) Yani din işlerinin hangisi daha zorunlu ve derecesi daha yüksek demektir?
(8) Çünkü her insandan ilk istenen odur; bir de iki dünya mutluluğunun garantisidir.
(9) Çünkü o Allah'ın dinini yaymak ve insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak içindir.
(10) Sahih hadistir: Buharî, 26, 1519; Müslim, 83; Tirmizî, 1658; Neseî, 5000; Ahmed, Müsned, 2/264, 268, 287; Darimî, 2393; Abdurrazzak, Musannef, 20296; İbn Hibban, Sahih, 153. Çünkü bütün günahları siler.